

άντεροσυκωτοπλέμονα τά, άμάρτ. άντεροσυκωτο-
φλέμονα Σῦρ. άδεροσυκωτοφλέμονα Πάρ.

Έκ τών οὖς. *άντερο, συκώτια καί πλεμόνια.*

Έντερα μετά τοῦ ήπατος καί τών πνευμόνων ένθ' άν.:
Φρ. Ποῦ νά 'δη ό διάόλος μέσ' 'ς τά άδεροσυκωτοφλέμονά σου!
(άρά) Πάρ.

άντεροσφάχτης ό, ΓΧατζιδ. ΜΝΕ 2,164.

Έκ τών οὖς. *άντερο καί σφάχτης.*

Πόνος δριμύς τών έντέρων (ώς σφάζων τρόπον τινά
τά έντερα) ένθ' άν. Συνών. *στρόφος, σφάχτης.*

άντεροσφίχτης ό, Θράκ. Κύπρ. Μακεδ. (Κοζ.) — Λεξ.
Δημητρ. άδεροσφίχτης Πελοπν. (Μάν.) άδιρουσφίχτ'ς
Λέσβ. (Συκαμ.) Σάμ.

Έκ τών οὖς. *άντερο καί σφίχτης.*

Ζώνη τής κοιλίας ανθρώπων, ένιαχού δέ καί ζώων.

άντερούδιν τό, Κύπρ.

Έκ τοῦ οὖς. *άντερο καί τής ύποκορ. καταλ. -οῦδιν.*

Άντεράκι, ό ίδ.: Τό μωρόν πονεῖ τ' άντερούδιν του.

άντερούλλα ή, άμάρτ. άδερούλλα Κύθηρ. Πάρ.
Πελοπν. (Μάν. κ. ά.)

Έκ τοῦ οὖς. *άντερο καί τής παραγωγικής καταλ.*
-οῦλλα άνευ σημ. ύποκοριστικής.

Έντερον ένθ' άν.: Αἶνιγμ.

Τρανῶ τήν άδερούλλα μου | καί σκούζ' ή Θοδωρούλλα μου
(τό σχοινίον καί ό κώδων τοῦ ναοῦ) Μάν. κ. ά. Πβ.
άντερούλλακας.

άντερούλλακας ό, άμάρτ. άδερούλλακας Πελοπν.
(Μάν.)

Μεγεθ. τοῦ οὖς. *άντερούλλα διά τής παραγωγικής*
καταλ. -ακας.

Μέγα έντερον: Αἶνιγμ.

Τρανῶ τόν άδερούλλακα | καί σκούζ' ό Θοδωρούλλακας
(τό σχοινίον καί ό κώδων τοῦ ναοῦ).

Πβ. *άντερούλλα.*

άντερούλλι τό, άμάρτ. άδερούλλι Κρήτ.

Υποκορ. τοῦ οὖς. *άντερο διά τής παραγωγικής*
καταλ. -οῦλλι.

Άντεράκι, ό ίδ.: Σήμερα έφαγα άδερούλλι.

άντερουλλιά ή, άμάρτ. άδερουλλέα Κύθηρ.

Έκ τοῦ οὖς. *άντερούλλι.*

Ό σωλήν τοῦ ναργίλῃ (ώς όμοιάζων πρὸς έντερον):
Μιά άδερουλλέα 'ς τό στόμα άπ' τό πουρνό ως τό βράδυ.

άντεροφουσκιάζω άμάρτ. άντεροφουσκιάζω Σίφν.

Έκ τοῦ οὖς. *άντερο καί τοῦ ρ. *φουσκιάζω*
<φούσκα.

Έξοργίζομαι. Συνών. *άντεροφουσκίζομαι.*

άντεροφουσκίζομαι Κίμωλ. Σίφν.

Έκ τοῦ οὖς. *άντερο καί τοῦ ρ. *φουσκίζομαι*
<φούσκα.

Άντεροφουσκιάζω, ό ίδ., ένθ' άν.: Άντεροφου-
σκίστηκα! Κίμωλ.

άντεροχτύπημα τό, άμάρτ. άδεροχτύπημα Κρήτ.

Έκ τών οὖς. *άντερο καί χτύπημα.*

Τρόμος, φόβος, άγωνία. Συνών. *άντεροχτύπησι,*
καρδιοχτύπι.

άντεροχτύπησι ή, άμάρτ. άδεροχτύπησι Κρήτ.

Έκ τοῦ ρ. *άντεροχτυπῶ.*

Άντεροχτύπημα, ό ίδ.: Αυτός έχει άδεροχτύπησι νά
ιδῇ τόν δεινα.

άντεροχτυπῶ άμάρτ. άδεροχτυπῶ Κρήτ.

Έκ τοῦ οὖς. *άντερο καί τοῦ ρ. χτυπῶ.*

Έξ αἰφνιδίου φόβου έχω παλμούς τής καρδιάς.

άντεροχύνω άμάρτ. άδιρουχύνου Θράκ. (Μάδυτ.)

Λέσβ. Μέσ. *άδεροχύνομαι* Κρήτ.

Έκ τοῦ οὖς. *άντερο καί τοῦ ρ. χύνω.*

1) Πλήττων έξάγω τά έντερα Θράκ. (Μάδυτ.) Λέσβ.:
Τόν άδιρόζ'σι Λέσβ. || Φρ. Νά τόν διῶ άδιρουζ'μένον! (άρά)
Μάδυτ. β) Μέσ. έχω άκατάσχετον εύκοιλιότητα Κρήτ.:
Άδεροχύνθηκε ό δεινα. 2) Μέσ. μεταφ. λυπούμαι σφόδρα
Λέσβ.: *Άδιρουχύνουμι νά βλέπου τά δέδρα άπότ'στα.*

άντέρωμα τό, Στερελλ. (Άμφ.) άντέρωμα Ήπ.
(Χουλιαρ.) Στερελλ. (Αἰτωλ.) *ντέρωμα* Πελοπν. (Τριφυλ.)

Έκ τοῦ ρ. *άντερώνομαι.*

Έκτασις μετ' έντάσεως τών μελῶν τοῦ σώματος κατά
τήν άφύπνισιν ή ένεκα καταστάσεως νοσηρᾶς ένθ' άν.:
Μ' είχαν πιάσ' κάτ' αντιρώματα σήμειρα! Αἰτωλ. Συνών.
ιδ. έν λ. άνακλαδητό.

άντερωμάρα ή, Στερελλ. (Άμφ.) αντιρωμάρα Στε-
ρελλ. (Αἰτωλ. Άρτοτ.) *άδιρωμάρα* Λέσβ. Σάμ. *ντιρου-*
μάρα Στερελλ. (Αἰτωλ.)

Έκ τοῦ οὖς. *άντέρωμα καί τής παραγωγικής καταλ.*
-άρα.

1) Τό νά έκτείνη τις συχνά μετ' έντάσεως τά μέλη
τοῦ σώματος δι' άδιαθεσίαν ή νοθρότητα Λέσβ. Στερελλ.
(Αἰτωλ. Άμφ. Άρτοτ.): *Είχε μιά άντερωμάρα άνυπόφορη*
Άμφ. Έχου νιά αντιρωμάρα, μι πέθανι, θά θιρμαθῶ
Αἰτωλ. Μ' έπιασι νιά ντιρωμάρα τρανή, μι πιριμέν' θέρμ'!
αυτόθ. 2) Άδιαθεσία Σάμ.

άντερώνομαι Στερελλ. (Άμφ.) αντιρώνομαι Ήπ.
(Χουλιαρ.) Στερελλ. (Αἰτωλ. Καλοσκοπ.) *άδιρώνομαι* Σάμ.
ντερώνομαι Πελοπν. (Μεσσ. Τριφυλ.) *ντιρώνομαι* Στε-
ρελλ. (Άρτοτ.) *δερώνομαι* Πελοπν. (Οἶν.)

Πιθανῶς έκ τοῦ οὖς. *άντερο.*

Έκτείνω τά μέλη τοῦ σώματος μετ' έντάσεως ένεκα
νοσηρᾶς καταστάσεως ή άτονίας ένθ' άν.: *Οὔλο άντερώ-*
νομαι σήμερα καί δέν ξέρω τί έχω Άμφ. Μήν ντιρώνοι,
θά κουπῇ τίποντα μέσα σου Άρτοτ. Αντιρώνοι, γλέπον,
θά θιρμάθηκισ Αἰτωλ. Αντιρώνιτι τόν πιδί, θά θιρμαθῇ
αυτόθ. Συνών. ιδ. έν λ. άνακλαδίζω Π.

άντερωσιζά ή, Στερελλ. (Άμφ.) — Λεξ. Μ. Έγκυκλ.
Δημητρ.

Έκ τοῦ οὖς. **άντέρωσι.*

Τό σύνολον τών έντέρων, τά σπλάχνα έν γένει τοῦ
σφαγίου. Συνών. *άντερζιά, άντερικό.*

άντεσιζά ή, άμάρτ. άδεσιζά Κεφαλλ.

Έκ τοῦ ρ. *άντένω.*

Περιπλοκή τών ένδυμάτων εις έμπόδιόν τι: *Καλή*
άδεσιζά έπῆρες! Συνών. άντέσιμο 2, μπλέξιμο.

άντέσιμο τό, Λεξ. Δημητρ. *ντέσιμο* Λεξ. Δημητρ.
ντέσ'μον Ήπ. (Ζαγόρ. κ. ά.) Στερελλ. (Εύρυταν.)

Έκ τοῦ ρ. *άντένω.*

1) Συντυχία Λεξ. Δημητρ.: *Καλό ντέσιμο* (εύχῃ πρὸς
αγάμους). Συνών. *άντεμα 1.* 2) *Άντεσιζά, ό ίδ.,*
Ήπ. (Ζαγόρ. κ. ά.) 3) Κακόν συναπάντημα δαιμονίων
Στερελλ. (Εύρυταν.): 'Ιγώ είμ' άπου ντέσ'μον π' δέν άκούον
Εύρυταν. Συνών. άντεμα 3.

άντέτι τό, σύννηθ. *άντέτ' Ήπ. (Ζαγόρ.) Θράκ. (Άδρια-*
νούπ.) Στερελλ. (Αἰτωλ.) άδέτι Κρήτ. κ. ά. *άδέτ' Ίμβρ.*

Σάμ. Σαμοθρ. *αίετ-τιν* Κύπρ. *αίετ-τι* Μεγίστ. *αίετ'* Πόντ. (Κοτύωρ. Τραπ.) *αίτ'ατ'* Πόντ. (Αργυρόπ. Σάντ. Χαλδ. κ. α.)

Έκ του 'Αραβοτουρκ. *a d e t*.

Συνήθεια, έθος ένθ' άν.: *Τό 'χει άντέτι. Άντέτι τό 'χουμε 'ς τόν τόπο μας σννήθ. Ντ' άδκεμον ατάτ' έεις!* (τί κακή συνήθεια έχεις;) Χαλδ. || *Άσμ.

Λέν τό 'χω άδέτι, Άμέτ άγ'α, νά δίδω τ' άρματά μου καί 'κειά 'χω τήν ύπόληψι κι όλη τήν άδρειά μου

Κρήτ.

Κ' ίμεϊς άντέτ' τό χουμ' τρεϊς μπουκκις ή νύφ' νά φάγη Άδριανούπ. Συνών. σννήθεις.

άντέχω λόγ. κοιν. άντέχον βόρ. ιδιώμ. άδέχω πολλαχ. Μέσ. άντεχούμενε Τσακων.

Τό άρχ. *άντέχω*.

1) 'Υπομένω, ύποφέρω, έγκατερω λόγ. κοιν.: 'Αντέχω 'ς τό κρύο - 'ς τή ζέστη - 'ς τήν πείνα - 'ς τούς κόπους - 'ς τοίς λύπες κττ. 2) 'Εχω ισχύν, δύναμαι λόγ. σννήθ.: 'Αντέχεις νά 'ρθης νά με βοηθήσης νά σηκώσω τό μπαούλο; Λέν άντέχω νά σηκώσω αύτό τό βάρος. 3) Διατηρώ άκμαίας τās δυνάμεις μου λόγ. σννήθ.: Πώς άντέχει αύτός ό άνθρωπος τόσω χρονώ ποϋ εΐναι! 3) Διαρκώ, βαστώ, επί πραγμάτων λόγ. κοιν.: Αύτό τό παννι δέν άντέχει διόλου, ξεσκίζεται γρήγορα. 4) Μέσ. περιμένω Κρήτ. Τσακων.: Μά τοϋρ άγίε άμέρε π' έμμ' άντεχουμεροι (μά τās άγίας ήμέρας ποϋ περιμένομεν) Τσακων. Οϋτε παρᾶδε άντεχῆτε νά ᾄρη οϋτε τοίπ'τα (οϋτε χρήματα έπερίμενε νά πάρη οϋτε τίποτε) αύτόθ. || *Άσμ.

Κι άμε το νά τό πλύνης είς τόν ποταμόν

κι άνε δὲ 'δης κι άσπρίση | κι άσπρίση και ξασπρίση,

χαίρου κ' έρχομαι, | πάλι και κοκκινήση, | μὴν μ' άδέχεσαι

Κρήτ.

-**άντζα** κατάλ. παραγωγική πολλαχ.

Έκ τής 'Ιταλ. καταλ. -*anza*, οϊον: *ordinanza*, *sicurezza* κττ. Πβ. GMeyer, Neugr. Stud. 4,30 (λ. *κακαράντζα*).

Δι' αύτής σχηματίζονται οϋσιαστικά έξ οϋσιαστικῶν και έπιρρημάτων, οϊον: *μάστορης - μαστοράντζα*, *μπροστά - μπροστάντζα*, *νεϋρο-νευράντζα*, *προστυχιά-προστυχάντζα* κττ.

άντζα ή, σννήθ. και Πόντ. (Κερασ. *Οφ. Σούρμ. κ. α.) *άντζα* Βιθυν. Εϋβ. ('Αγία Άνν.) Ζάκ. 'Ιθάκ. 'Ικαρ. Κάρπ. Κέρκ. (Αργυροῦδ.) Κρήτ. Λέσβ. Πελοπν. (Αρκαδ. Λακεδ. (και άντζα) Καλάβρυτ.) Σάμ. Σκῦρ. κ. α. *άντζα* Κύπρ. Κῶς Λυκ. (Λιβύσσ.) Μεγίστ. Νίσυρ. Ρόδ. Σύμ. Τήλ. *άντζα* Μακεδ. (Γκριντ.) — Λεξ. Γαζ. (λ. *κνήμη*) *άντζα* Κάρπ.

Τό μεσν. οϋσ. *άντζα*, ό έκ του οϋσ. *άντζί*, ὅπερ κατά Κ' Άμαντ. έν Λεξικογρ. Άρχ. 6 (1923) 112 έκ του οϋσ. *άντίον* και ΓΧατζιδ. έν Άθην. 36 (1924) 185 έκ του οϋσ. *άντικνήμιον* κατά σνντημσιν. Πβ. ΚΣάθα Μεσν. Βιβλ. 5, γγ' «άντικνήμιον, ή άντζα». 'Ο Δουκ. (λ. *άντζα*) συνάπτει πρὸς τό Γαλλ. *anche*. 'Ο GMeyer έν Indog. Forsch. 3 (1893) 63 και ό J Kalitsunakis Mittel.-Neugr. Erklär. 6 (15) από του άρχ. Γαλλ. *anche*. 'Ο ΔΔάρβαρ. Γραμματ. άπλοελλην. 407 από του άρχ. οϋσ. **άγκη*. Τήν έτυμολογίαν ταύτην ήσπάσθη και ό Κορ. *Ατ. 4, 21, όστις ὁμως έν έκδ. 'Ηλιοδῶρ. 2, 113 συνάπτει και πρὸς τό έπίρρ. *άντα*. 'Ο J Boissonade έν έκδ. 'Ηρωδιαν. Έπιμερισμ. 44 σννήψε πρὸς τήν πρόθ. *άντί*. 'Ο ΙΠανταζιδ. Λεξ. 'Ομηρ. (λ. *κνήμη*) συνάπτει πρὸς τό οϋσ. *άντί*. 'Ο ΙΒαλαβάν. έν Άρχ. Συλλόγ. Κορ. 105 παράγει έκ τής ρίζης *άγκ-* 'Ο GMeyer έν Neugr. Stud. 4, 11 από του 'Ιταλ. *anza*.

Πβ. και ΝΠολίτ. Παροιμ. 3, 670. 'Ο AThumb German. Elem. neugr. έν German. Abhandl. 232 συνάπτει πρὸς τό Ρωμαν. και δημῶδ. Λατιν. *ancia*. 'Ο ΦΚουκουλ. έν Άφιερ. είς ΓΧατζιδ. 33 κέξ. και Άθηνᾶ 35 (1923) 198 κέξ. από του Λατιν. *anta*. Καί ό τύπ. *άντζα* μεσν. Διά τό *άντζα - άτσα* ιδ. ΧΠαντελιδ. Φωνητ. 46. Διά τούς τύπ. *άντζα - άτσα* πβ. *νεραντζεά - νερατζεά*, *μπρούντζινος - μπρούζενος* κττ. Διά τό *άτσα* > *άντζα* πβ. *λούτσα - λούζα* κττ.

1) Τό από τῶν γονάτων μέχρι τῶν άστραγάλων μέρος, ή κνήμη σννήθ.: *Εφάνηκεν ή άντζα της. Αύτῃ έχει ὠραίες άντζες σννήθ. Σήκωσες τό σκ'φούνι σου τσαί φαίνεται ή άτζα σου Σκῦρ. Βγάζ' τον σπαθί τ' κι κόφτ' άπ' τον πονδάρ' τ' τήν μίαναν τήν άντζα Άδριανούπ. || Παροιμ. Τὸν έζ' διμένον 'ς τ'ν άτζα τ' (τόν έχει ύποχείριον) Λέσβ. || *Άσμ.*

Αγάπησα μιὰ Γύφτισσα ποϋ 'χε τες άντζες μαῦρες

'Ηπ. 'Η σημ. και μεσν. πβ. Σχολ. Άριστοφ. Πλουτ. 784 «κνήμη δέ ή λεγομένη άντζα». 2) Τό άνω τμήμα τής περικνημίδος ή ύποδήματος τό καλύπτον μέρος τής κνήμης Κρήτ. Ρόδ. Σύμ. Χίος: Παροιμ.

Ηῦραν κ' οί άξυπόλυτοι παπούτσια με τοίς άτσες (έπί τῶν παρὰ προσδοκίαν πλουτησάντων) Ρόδ.

Ηῦραν οί άπλντοι νερό κ' οί άλουστοι σαποῦνι,

ηῦραν κ' οί άξυπόλυτοι καλίκια με τοίς άτσες

(συνών. τῇ προηγουμένη) Σύμ. Συνών. *καλάμι*. 3) Τό δέρμα τό καλύπτον τήν κνήμην του ζῴου Μακεδ. (Καστορ.): *Αντζα για γονναρικό*. 2) Τό ὅπισθεν του ὁστοϋ τής κνήμης σαρκῶδες μέρος, ή γαστροκνημία σννήθ.: *Τί παχειές άντζες ποϋ έχει αύτῇ ή γνναῖκα!* σννήθ. *Είδες, πῶς έχοῦράνατε οί άτζες της; 'Ιθάκ. Αμα τό 'φαι άγγαστρώθ' κι 'ς τήν άντζα, πόρους δέν εΐχι, αλλά δυσκουλεύουνταν, γιατί ή άντζα τ' ήταν φουσκωμέφ' πουλν (έκ παραμυθ.) Μακεδ. (Γκριντ.) || *Άσμ.*

Αντζα ήταν ή μάννα μου και βάτος ή μαμμή μου

(έκ παραμυθ. περὶ γεννήσεως έκ τής κνήμης κεντηθείσης ὑπὸ βάτου) Ζάκ. 'Η σημ. και μεσν. Πβ. Εϋστάθ. 'Ιλ. 1061, 41 «μῶν ή γαστροκνημία έστίν, ήν ή τῶν πολλῶν γλῶσσα άνξαν φησί». Συνών. *άγκούλα* 4. 3) 'Ο άστράγαλος Σύμ. 4) 'Ο Άχίλλειος τένων Κύπρ. 5) 'Η πτέρνα Νίσυρ. Ρόδ. Σύμ. Τήλ.: *Η άτσα μου με πονεΐ Νίσυρ.* || Παροιμ.

Η μάννα τήν καρδιά πονεΐ κ' ή άδελφή τήν άτσα

(περὶ διαφορᾶς μητρικῆς στοργῆς και άδελφικῆς άγάπης) αύτόθ. 6) Τό πέλμα του ποδός Ρόδ.: *Τήν άτσα του Λιενῆ έχει!* 3) Μηρός (ή σημ. έκ τής γαστροκνημίας) Κύπρ. Συνών. *χοιρομέρι*. 4) Τό σκέλος, ό πούς ὁλόκληρος Κύπρ. Νίσυρ. Ρόδ. Σύμ.: *Οί νεράιδες έχουν άτσες σὰν του γαδάρον Σύμ. 'Ο γέρημος ό γάδαρος έπ-πεσεν χαμαί, άπλωσεν τες άτσες του τῶ' έν έτάρας-σεν Κύπρ. || Φρ. Έκόπησαν οί άτσες μου!* (έπί μεγάλου καμάτου) αύτόθ. 5) Τό ὅπισθεν μέρος του γόνατος, τό ὑπὸ τό γόνυ μέρος, ιγνύα 'Ηπ. (Δρόβιαν.) Κάρπ. Μακεδ. Στερελλ. (Αίτωλ. Παρνασσ.): *Μι πονοῦν κ' οί δύου μ' οί άντζες μ'* Αίτωλ. 'Η σημ. και μεσν. Πβ. Εϋστάθ. 'Ιλ. 1326, 51. «κώληπα δέ λέγει τήν άγκύλην κατά τούς παλαιούς, τήν περὶ τās ιγνύας, ήν τινες άνταν ή άνξαν φασί». Συνών. *άντζα κλειδα* 2, *άντζα κλειδι*.

6) 'Ο βραχυόνιος μῦς Θράκ. (Κομοτ.) Συνών. *ποντικί*, *ποντικός*. 7) Άγκών, ὠλέκρανον Πόντ. (Κερασ. *Οφ. Σούρμ.): *Ενῶκεν με τήν άντζαν άτ' άπέσ' 'ς σήν κοιλία μ'* (έκτύπησε με τόν άγκῶνα του 'ς τήν κοιλία μου) *Οφ. Συνών. *άγκῶνας* 1.

Πβ. *άντζί*.

